

30.11.2013

Valtiovarainministeriö
VM123:00/2012
1935/00.01.00.01/2012

LAUSUNTO BUDJETTIKEHYS DIREKTIIVIN JA BUDJETTISUUNNITELMIEN ENNAKKOVALVONTA-ASETUKSEN KANSALLISTA TÄYTÄNTÖÖNPANOJA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN MUISTIOSTA

Valtiovarainministeriön (VM) asettama työryhmä on valmistellut otsikossa sanotun muistion. VM on pyytänyt muiden muassa Työeläkevakuuttajat TELA ry:ltä (Tela) lausunnon muistiosta. Tela edustaa kaikkia lakisääteisiä työeläkkeitä hoitavia työeläkelaitoksia yksityisillä ja julkisilla aloilla. Telan jäsenistö on näin ollen sama kuin kansantalouden tilinpidossa julkiseen talouteen luettavien sosiaaliturvarahastojen alasektorin ”työeläkelaitokset” institutiot. Tela lausuu muistiosta seuraavaa:

- toimivaltasuhteita ja päätöksentekokäytäntöjä työeläkeasioissa ei pidä muuttaa
- hallinnollisen taakan minimointi on hyvä lähtökohta, ja julkisen talouden kokonaisuuden hallintaan on jo käytäntöjä
- valtioneuvosto on oikea elin julkisen talouden kokonaisuuden hallintaan, mutta työeläkkeissä vakiintunutta kolmikantaista valmistelu- ja päätöksentekokäytäntöä tulee jatkaa
- työeläkelaitoksille kaavailuissa raportointivelvoitteissa on otettu huomioon hallinnollisen taakan minimointitavoite

Toimivaltasuhteita ja päätöksentekokäytäntöjä työeläkeasioissa ei pidä muuttaa

Tela on budjettikehysdirektiivin implementoinnin aikaisemmissa valmistelu- ja käsittelyvaiheissa kiinnittänyt huomiota siihen, että Euroopan unionin talouskoordinaation vahvistaminen - niin tarpeellista ja ymmärrettävää kuin se menneen ja nykyisyyden valossa onkin - ei saisi johtaa siihen, että Suomen kansallinen toimivalta työeläkkeitä koskevassa päätöksenteossa tosiasiallisesti kaventuisi. Talouskoordinaatiota toteuttavien työeläkesektoria koskevien kansallisten säädösten ja käytäntöjen pitäisi puolestaan sopia yhteen Suomessa vakiintuneeseen kolmikantaiseen valmisteluun ja päätöksentekoon. Tämä edellyttää luonnollisesti sitä, että kolmikantaisessa päätöksenteossa kyetään jatkamaan työeläke-etuuksien ja rahoituksen tasapainoa ylläpitävää tai tasapainoa tavoittelevaa politiikkaa.

Työeläkesektori vahvistaa ylijäämällään ja sijoitusvaroillaan julkisen talouden kokonaisuutta kansantalouden tilinpidon määritelmän, mutta työeläkelaitosten varat ja niiden tuotot ovat vain eläkkeiden rahoittamista varten.

30.11.2013

Hallinnollisen taakan minimointi on hyvä lähtökohta, ja julkisen talouden kokonaisuuden hallintaankin on jo käytäntöjä

Työryhmän lähtökohtana on ollut olemassa olevien säädösten ja menettelyjen muuttaminen tai lisääminen vain, mikäli direktiivin artiklojen tarkoituksen ei voida tulkita täyttyvän jo olemassa olevin säädöksin, vaikka ne olisivatkin niin sanotusti hajallaan. Tämä on oikea lähtökohta. Työryhmän mukaan direktiivin vaatimuksista vain julkisen talouden kokonaisuuden hallinta ei nykyisin ole Suomessa direktiivin edellyttämällä tasolla.

Työryhmän tulkinta julkisen talouden kokonaisuuden hallinnan puuttumisesta direktiivin tar koittamassa laajassa mielessä lienee perusteltu. Käytännössä valtiovarainministeriön julkai semissa eri aikavälien ennusteissa tai tulevaisuutta koskevissa kestävyys- tai muissa paine laskelmissa on kuitenkin käsitelty koko julkista taloutta alasektorien talous eriteltynä. Tosin alasektorien julkaistu käsittely on rajoittunut jäämään (nettoluotonantoon). Kansantalouden tilinpito tuottaa tilastoa julkisen talouden tilasta neljännesvuosittain runsaan kahden kuu kauden viiveellä.

Työeläkevakuutuksessa on vuosikymmenien perinteet sekä keskipitkän että pitkän aikavälin talousarviolaskelmille järjestelmätasolla. Laskelmia on hyödynnetty myös ainakin VM:n ja komission kestävyyslaskelmissa. Työeläkelaitosten julkinen raportointi taloudellisesta tilas taan on viime vuosina vakiintunut neljännesvuosittaiseksi, vaikka säädöksissä edellytetään vain puolivuosisraportointia.

Valtioneuvosto on oikea elin julkisen talouden kokonaisuuden hallintaan, mutta työeläk keissä vakiintunutta kolmikantaista valmistelu- ja päätöksentekokäytäntöä tulee jatkaa

Työryhmä toteaa, että direktiivi ei ota kantaa siihen, minkä toimielimen jäsenvaltiossa tulisi ottaa vastuu julkisen talouden kokonaisuuden hallinnasta. Työryhmä pitää valtioneuvostoa luontevana toimijana direktiivin edellyttämässä julkisen talouden kokonaisuuden hallin nassa. TELA yhtyy tähän näkemykseen, mutta korostaa samalla, että työeläkealalla työmark kinaosapuolet ovat vastanneet kokonaisuuden hallinnasta päätöksissä. Eläketurvakeskus (ETK) ja Keva (nykyinen virallinen nimi, työryhmän muistiossa aiemmassa muodossa Kuntien eläkevakuutus) ovat tuottaneet koko järjestelmää koskevat eri aikahorisonteilla tehdyt en nusteet ja uudistusten vaikutuslaskelmat.

Kulloinenkin hallitus luonnollisesti määrittelee suhteensa työmarkkinaosapuoliin muun mu assa työeläkeasioissa. Telan kannan mukaan koko julkisen talouden ennusteita, suunnitel mia, kehyksiä ja hallituksen tavoitteita koskevaa aineistoa valmistelevien asiantuntijoiden tulisi tehdä työeläkesektorin osalta yhteistyötä toimialan ennusteita laativien organisaatioi den (ETK, Keva) kanssa. Sama koskee suunnitelmien muutosten ja eri aikoina tehtyjen suun nitelmien eroavuuksien selvittelyä. ETK ja Keva ovat virallisia toimijoita, sillä kumpikin on laissa säädetty toimija.

Työryhmän muistiossa on Telan mielestä luonnehdittu oikealla tavalla se, mikä on työelä kesektoria koskeva ”finanssipoliittinen sääntö” sekä myös se, että työeläkkeitä koskeviin

30.11.2013

säännöksiin ei tarvita muutoksia talouskoordinaation takia. Finanssipoliittinen sääntöä työryhmä kuvaa niin, että työeläkevakuutusmaksut mitoitetaan niin, että ne yhdessä sijoitustuottojen kanssa kattavat rahastoidut ja rahastoimattomat eläkkeenosat, toimintakulut ja maksutappiot.

Muistion sivun 30 alaviitteessä esitetään yksityisalojen palkansaajien eläkejärjestelmän vakuutusmaksun pitkän aikavälin kehityksestä synkempi kuva kuin ETK:n viime ennustejulkaisussa. Maksun tulisi ETK:n laskelmien olla noin 2,5 prosenttiyksikköä nykyistä korkeampi vuoteen 2030 mennessä (muistiossa 4 prosenttiyksikköä).

Työeläkelaitoksille kaavailuissa raportointivelvoitteissa on otettu huomioon hallinnollisen taakan minimointitavoite

Työeläkelaitoksille tulee direktiivin implementoinnin myötä velvoite raportoida kuukausittain tulonsa ja menonsa kuukauden raportointiviiveellä. Tela on aiemmissa lausunnoissaan arvioinut, että nykyisen neljännesvuosiraportoinnin tihentäminen kuukausiraportoinniksi ei kasvata informaatiota olennaisesti. Tilastokeskus ja VM ovat kuitenkin direktiivin vaatimusten puitteissa pyrkineet minimoimaan työeläkelaitoksille tulevan hallinnollisen taakan kasvun tekemällä Telan ja eläkelaitosten kanssa yhteistyötä, jotta tarvittava tietosisältö ei kasva tarpeettoman laajaksi ja suunnittelemalla raportointia niin, että pieni osa tuloista ja menoista voidaan estimoida, kuten työryhmän muistiossakin todetaan.

Yksityisalojen työeläkelaitokset ovat tilinpäätösdirektiivien ja kirjanpitolain soveltamisalaa ja niiden tilinpitoa tarkastavien tulee täyttää muun muassa tilintarkastajia koskevan direktiivin vaatimukset. Lisäksi eläkelaitokset ovat järjestäneet sisäisen tarkastuksen ja valvonnan. Tämän takia julkista taloudenpitoa koskevia tarkastus- ja valvontasäännöksiä ei ole mielestämme tarpeen laajentaa tai soveltaa työeläkelaitoksiin.

TYÖELÄKEVAKUUTTAJAT TELA

Suvi-Anne Siimes
toimitusjohtaja